

DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de a-
picare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unirea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foile înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 1000 Lei
Pe 6 luni . . . 600 Lei
Pentru străinătate 2000 Lei

Foile bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Ceasuri de întunecare

(†). Din ce străfunduri de sălbătăcie se ridică la suprafață negurile de ură pustiitoare, hrănite de perspectiva ciotanului râvnit de hămesii după huzur, cu orice jertfire, ai obștii noastre? Cele ce se petrec de o vreme încoace întrec orice închipuire. Felul cum se vorbește, cum se scrie și cum se purcede în timpul din urmă, e deadreptul uluitor și revoltător. Și fără seamăn în trecutul românesc.

Lumea noastră fusese cumplit surprinsă de metodele violenței până la asasinat, introduse și pe plaiurile românești de „racameții” (= brotăceii) înzestrați cu arme ucigăse de către hitleriști. [In anumite cercuri blăjene circula și cimitura; „Găci ghititoarea mea: „Ce-i mic și verde, și-i prostuț și tot cântă?” (când ar fi trebuit să plângă cu lacrimi de sânge și să suspine, dacă ar fi avut judecată sănătoasă, nu numai »elan« volburatic, și ar fi prevăzut unde era să ducă »marșul« lor de slugulițe păcătoș de plecate față de Führer și față de »supraoamenii« din Wilhelmstrase, dar în aceeași vreme criminal de băfoși față de »bătrânii ramoliși« din Tara și Neamul lor). Raspunsul: racamete — buratec, lămuria îndată și tălcul ghicitorii: bietul „tineret verde”, prins în gardă]. Credeam că odată cu închiderea jalnicului capitol legionar se va fi gătat și cu dreptul balilor; a pumnului, cuțitului, pistolului, și a celorlalte unelte ca acestea, pentru a răsbri la cărmă, ca să pui căluș în gura celor de altă părere, să te procopsești tu și ai tăi, și să stărpești pe ceilalți.

Se vede însă că Iadul nu doarme. Nici nu vrea binele Tării noastre. De aceea stârpește urzitori și lucrători ai răutății chiar acum, când ar trebui ca toți fiii Patriei Române să fie una în cuget și în simțiri, căci Neamul nostru se află la o cotitură a Destinului său, și încetându-și va croi alvia, acolo va rămânea veacuri și veacuri! Și viitorul său de lumină și propășire, ori de beznă, înjosire și rușinoasă stingere (întru cât din ticăloșia alor săi va apuca la rău) de la zilele și ceasurile prin cari trecem, atârână.

Am scâpat de hitleriști, și ne trecem cu alți eroștrași. — Cărmuirea sovietică actuală a declarat sărbătorește, prin glasul tov. Molotov, că nu se amestecă în treburile lăuntrice ale nici unui popor aflător înafară de U. R. S. S. —). Cu alte cuvinte: am scâpat de pacoste, și am dat peste belea. Tare ne este însă nădejdea, că Dumnezeu părinților noștri se va milostivi de noi și vom trece teferi și peste încercarea aceasta ce ne bagă în nouă negru, încercare de trăsnete, după sângerele luminoase al eliberării Ardealului de nord; ne pângărește jertfa adusă, ne primejduiește dreptatea câștigată, și ne degradează în ochii omenirii, care la altceva se așteaptă dela atât, de greu încercatul nostru Neam. — Rămână cu noi Domnul, căci de cu seară este, și intrăm în noapte. Dar precum ne-a mântuit de bătăliala lui Belial, așa scape-ne și de buruiana lui Belzebuth. Pentru că atotputernic este. Și părinte ne este. — Intr'aceea să facem zid în jurul Regelui, rugându-ne Ceriului, cu Biserica, pentru pacea, sănătatea și mântuirea lui, și pentru ca să-i supună tot vrășmașul și potrivnicul

Și nu ne îndoim nici o clipă că ruga ne va fi ascultată. Pentru că, deși avem păcate destule, nu suntem neam de oameni răi. Dimpotrivă: ca niște copii vârstnici ce suntem, multe din răutățile noastre sunt marfă de import, adusă, de nepricepuți de al noștri, din străinătate, ori răspândită printre noi de străini vicleni și răuvoitori, cu gândul de a ne cășuna pierirea. Dovadă blăstămul volniciei comandată și dirijată după imperativele culorii cămășilor, după gestul salutarilor, și după alte semne și mișcări simboluri. — N'ar mai fi, și nu s'ar mai pomeni!

Scufundă, Doamne, zidul despărțitor!

— Răspuns la muritor unei întâmpinări făcută scrisului nostru —

de DUMITRU NEDA

Patima-i sftenic rău. Tulbură, schimonosește, falsifică. Se oțărăște se facă din alb negru și din negru alb. Pătimașul fierbe, se sfarmă, spumegă, improașcă, îmbălează, — „foc și rupe”, vorba lui Petrache Lupu-Maglaviteanu. Numai mintea senină e regină ce samănă lumină și lasă 'n urmă-i binecuvântări. De aceea e așa de cuminte spusa omului lui Dumnezeu, care a fost Lacordaire: „In tot ce stai să îndeplinești, cere sftat dela minte, nu dela patimă”. Asta, firește, cu atât mai vârtos când, stând în slujba Binelui și Adevărului, ostenești, fără dosnice gânduri, pentru isbânda acestor Puteri dumnezeiești, spre slava Treimei celei de o ființă și nedespărțită, și spre fericirea semenilor tăi. Intre cari cei dintâi se cade să fie frații tăi de-un sânge și de o limbă.

Slujitor al unui Ideal sfânt, care nu-i pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este — am în vedere Unirea Bisericilor Românești — și călăuzit de-un singur dor, pe care însă îl pot spune tuturor: De s'ar înfăptui cât mai curând între noi Românii (și după aceea — iertat să-mi fie cuvântul acesta, dar: Omnis charitas bene ordinata incipit a semetipso — și între ceilalți creștini ce stau acum în tabere potrivnice) voința poruncă a Mântuitorului ca toți să fie una, am schițat pe hârtie calea ce ar trebui apucată, pentru ca să vedem împlinit în sânul Neamului nostru și acest vis mareț, cu strălucirile căruia, întrezărite numai prin neguri de nouri îndepărtați, în inimi, ni-s'au stins atâția părinți de părinți. Am fost întâmpinat de d. N. Gorun pe coloanele *Telegrafului Român* (11 Febr. 1943), gazeta Mitropoliei Române Ortodoxe, din Sibiu. Mă ia cam de sus, ca din vârful Păltinșului, pomenitul d. Nic. Gorun și mă probozește pe mine și tot neamul „uniților” cu școală „popistășească” de popie. Să fie însă liniștit: Nu mă supăr. Nici nu-i iau în nume de rău perdanul ce mi-l trage. Vieața în robia lui Hristos m'a învățat la de acestea chiar și din partea fraților din aceeaș strană. Dar, mi-te, dela vre-unul care se uită porciș la mine din cealaltă strană. — Care va să zică: Cele bune să s'adune, cele rele să se spele. Și între noi să nu mai fie decât pace și frăție. — Și cu asta trec la lămuriri.

1. Bomba cu „Procanonul” lui Petru Maior. Nimic nou sub soare. După alții și alții, cu câțiva ani în urmă, un Cucernic Haralambie I. Cojocaru, tot cu acest explozibil (primit, după spusele Cucerniciei Sale, dela I. P. S. Nicolae Bălan al Sibiului) voise să spulbere procleții de „teolog,” dela Baj (așa

scrie C. S., de repetate ori, stringând cuvântul: teologi, în chingi de ghilemele când pomeneste de blăjeni). Și toată „unația”. Probabil însă s'a convins, după încreștările lui *Anichet P. Grecu* din Nr. 4—1942 al „Unirii”: „A mai descoperit unu' America”, că-i vorba, de-o bășică boită tipător, și nimic altceva, căci a lăsat-o baltă. Acum d. N. Gorun, se repede la noi cu aceeaș sperietoare — de care nu se mai sparie nici vrabiile uniților.

Ce-i adevărat Procanonul? O lucrare de tinerețe a lui Petru Maior, turnată la repezeală, sub influința profesorilor febroniani — josefiniști, pe cari îi ascultase la universitatea din Viena, unde s'a oprit, pentru studierea dreptului canonic, în drum spre Blaj dela Roma. Că dânsul n'a socotit acest produs al său altceva decât un „Păcat al tinerețelor”, se vede din faptul că deși, după așternerea pe hârtie a „Procanonului” (1783), a mai trăit 38 de ani, nu l-a scos la lumina tiparului, măcar că ce ușor i-ar fi fost acest lucru, mai ales după ce ajunsese „crăiesc revizor” la tipografia din Buda, și știm că dase și în vileag nu numai lucrări originale, de greutate omiletică-științifică, ci și... Intâmplările lui Telemach (tălmăcire). Fără îndoială: să fie bănuț măcar că va face cineva vreodată batjocură din acele însemnări ale sale, și va da anumitor rânduri ranchiunoase din ele (Petru Maior, aspru la fire, a fost mereu în termeni încordați cu Gh. Șincai, teologul de Roma, o altă aspră piatră de moară) tălcul pe care li-l dă astăzi omul scrisului „telegrafist”, le-ar fi aruncat în foc. Și fiindcă n'a făcut-o el la vremea sa, acum umblă alții încercând să stârpească fum cu acele file. — Să fie sănătoși dacă și închipuie că le face cinstă cărturărească acest procedeu.

2. Fără cătanele papistășe ale Habsburgilor ...praf s'alegea de „Unire”. Să nu creadă nimeni că mi-e de șagă. Așa scrie d. N. G. negru pe alb: „De n'ar fi fost cătanele papistășe ale Habsburgilor, n'ar fi rămas nici urmă de mult trâmbitata „unire” din 1700...”. Dovada o face cu tăieturi din niște spicuri de-ale d. G. B(oșca) M(ălin), apărute în „Plaiuri Năsăudene” (Nr. 31—33, din 1—30 I, 45). Faptul e următorul: Generalul cu nume rău, baronul Buccow, (după spusele lui Fr. Petrichevich Horváth), prin câteva escadroane de husari, comandate de generalul Bethlen Adam, între altele, a constrâns cu arma la unire 2—3 sate dela Bistrița. — Dacă așa spune Petrichevich Horváth, nimic de zis. Așa va fi fost. Adevăr neîndoelnic este că T. Todoran al lui Dănilă din Bichigiu a fost frânt pe

roată în Nov. (nu în 10 Mai) 1763. După cum e mai presus de orice îndoială că d. Nic. Gorun, la rândul său, trage adevărul pe roată, când insinuă că de astfel de mijloace: de minciună și de forța armată a nemților catolici, s'ar fi folosit *Blajul* pentru a câștiga Ardeleni pentru Unire.

Insinuația e de reacredință. Nu vlădicul din Blaj, ci capul împărătesc dela Viena era stăpân peste trupele nemțești din Ardeal. Împărăteasa Maria Theresia poruncise însă categoric, în 14 Martie 1752: Schismatici ad Unionem ne cogantur (= Schismaticii să nu fie făcuți uniți cu sila). Dacă deci e adevărat ceea ce povestește Petrichevich Horváth, atunci cătanele au purces la soldatesca, și de capul lor, chiar și împotriva poruncii împărătești. Nici de cum însă la ordinele cuceritorului Petru Pavel Aron. Adevărul adevărat e că Sf. Unire a avut dușmani hotărâți în rândurile ofițerimii austriece, cum s'a dovedit la *Tohan*, în Decembrie 1768, când cu vizitația canonică a lui Atanasie Rednic (*Z. Păclășanu*: Vechi vizitații canonice, etc. „Cultura Creștină” 1936. Pag. 94). Tâlcul samavolnicilor cătânești în părțile Bistriței e duhul răsmeriței stărnit în sufletul sătenilor noștri de acolo deoparte de hăpsănia și căinoșia săsească, de altă parte de uneltirile „apostolului” Sofronie cel cu chipul feții ca fundul ceaunului, dovedit, în Muntenia, bun vataf de haiduci, și săvârșit din vieață prin ștreang, osândit fiind la aceasta de ortodocși, nu de uniți, față de preoțimea cărora mai ales, s'a purtat ca un tâlhar de drumul mare (*A. Buna*: Episcopii P. P. Aron, etc., pag. 223. — A se ceti și „foița” actualului număr al „Unirii”). De altfel se notează și în izvorul folosit de d. N. Gorun (*Plaiuri*, pag. 5) că în tulburările antiunioniste din Ținutul Năsăudului era și mâna sinistrului personaj din Cioara. Nu suflă însă nici un cuvânt despre aceasta. Drept că atunci ar fi dat îndată de bănuț că: Stinkt etwas im Dänemark. Și numai asta n'o voia insinuatorul „telegrafist”.

3. Asupra stărilor faptice din chestie aruncă lumină vie cazul lui Tudor (nu Tănase) Tudoran din Bichigiu, care ar fi fost tras pe roată «pe poderiul dintre Salva și Năsăud în

ziua de 10 Maiu 1763» (— corect: 12 Noemvrie 1763 —), pentru credința ortodoxă. — Realitatea tristă e că acest moșneag (unele acte spun că în anul morții era de 104 ani; sentința capitală îl știe de 120 de ani), tănuitor de dezertori și el însuși întemnițat o vreme pentru dezertare din armată, pe lângă dușmănia ce o purta Unirii (din care pricină, de era numai ea, altfel muria) era cap al unei răsvrătiri sângeroase, cu maltratări și ucideri chiar și în fața generalului Buccow, cu prilejul sfînșirii steagului regimentului grănițesc din partea episcopului Petru P. Aron (Maiu 1763). Osânda lui la moarte prin frîngerea cu roata înșiră între vinovățiile lui nu numai faptul c'a împiedecat pe oameni dela Unire (după metode sofroniene), ci și acela de a fi reținut pe alții dela înrolare și de a nu fi lăsat să i-se deie fiului său muribund sfânta cuminecătură, de și o ceruse stăruitor. Tot pentru *rebeliune* au fost executați, într'o zi cu el, prin ștreang, alți trei inși, iar 15 au fost grațiați, schimbându li-se moartea prin spânzurare cu altă pedeapsă. (*Virgil Șotropa*, în «Arhiva Someșană», Nr. 24 din 1938, pag. 58—79).

4. Românii ortodocși de dincelo de Carpați să nu hulească pe Turci, iar cei de dincoco pe Habsburgi. Istoricul ortodox *Dobrescu* nu pregetă să mărturisească faptul că Unirea dela Florența n'a isbutit fiindcă n'au vrut Turcii, iar *Melchisedec al Romanului* recunoaște că „Turcia a fost o puternică apărătoare împotriva propagandei catolice” pe care a împiedecat-o nu numai prin Patriarhia Constantinoplei, ci și prin concursul politic și militar ce a dat neunirei. Testamentul lui *Fuad-Pasa* leagă de suflet adeptilor Coranului să împiedece pe toate căile și cu toate mijloacele, în vecii vecilor (noroc că Turcii nu s'aveșnici) unirea cu Biserica Romei. (*Marin Theodorian-Carada*: Papa, 1917. Pag. 125). — Atât de urgisiții Habsburgi firește că au avut în vedere interesele lor de casă și dinastie și în măsurile religioase ce au luat cu privire la Români. (Par'că Romanovii s'au topit numai și numai de dorul mântuirii sufletelor române prin pravoslavie). Fapt e însă că n'au umblat să stârpească ortodoxia română cu foc și fier. În anul tragediei dela Salva (la 13 Iulie 1763)

consilierul de stat vienez *Borie* e atins dureros de împrejurarea că, precum aflase din informații dela fața locului, „mulți Români habar n'au ce-i aia religie, și tot așa de puțin știu despre numărul persoanelor Dumnezeirii. Uaii nici chiar semnul Crucii nu știu să și-l facă”. Și fiindcă el ieșirea din această mizerie numai prin Biserica Unită o vede, stăruie să fie ajutată efectiv această Biserica „mântuirea unui suflet nefiind prea scump cumpărată cu 30 cruceri. Nu-i doar vorba de stărpirea unei religii odinioară tolerată (cea ortodoxă), ci de convertirea unor păgâni sută la sută”. Dintre sugestiile ce le face Consiliului de Stat vienez, comisia aulică ilirică, în 1771, cea de a șaptea glăsuște așa: „Trebue să i-să pună capăt negreșit urei dintre uniți și ortodocși. La ceea ce se va ajunge dacă neuniții vor fi tratați mai cu blândețe ca până acum; dacă, în caz de litigiu, bisericile vor fi împărțite între amândouă confesiunile; dacă neuniții vor primi instrucție în școalele uniților... Pentru că așa-s de neștiutori sârmanii, de-i mai mare jalea. Un călător printre Românii ardeleni (la 1771) i-a întrebat în ce le constă credința? Unii și-au dat cu socoteala că ei cred ce crede popa lor. La rândul său acesta a spus că el crede ce crede vlădicul său „fără să fie în stare să precizeze cătuși de puțin ce să fie aia ce crede vlădicul său”. (*Helmut Kiltma*, în *Südostforschungen*. 1941. Fasc. 1—2. Pag. 250—255). Constatări cari ne dor, dar de cari nu ne mirăm când știm că episcopul ortodox *Ghedeon Nichitiți*, cu ocazia vizitației canonice întreprinse prin Țara Hațegului în 1787, află *preoți cari nu știu scrie*. (Amănunte la *Dr. I. Pușcariu*: Documente pentru limbă. Sibiu, 1897. II pag. 83—84). — Dar ce-i mai ușor de fanatizat decât astfel de oameni? Dovadă părjolul pricinuit de „sfântul” Visarion, sârbul cu panglici la pălărie și cu opinci de mătăasă, și fărădelegile celuilalt „sfânt”, Sofronie, care-și acoperia fața cu părul lung al capului ca să poată râde de prostia celor ce-l ascultau orbește.

5. Și dacă cu toate acestea Sf. Unire n'a pierit, aceasta-i din mila Domnului, și mulțumită și bunului simț al Românului ardelean,

FOIȚA „UNIRII”

Unire

*Când vom ești din nou în luminișuri,
Și noaptea de umbre va rămânea în urmă,
Din nou se va'ncheaga numai o turmă,
Și vor cădea, din minți, păingenișuri.*

*Păstorul bun, cucernic ca o rugă,
Ingrijorat de toți, ca un părinte,
Ne va purta pe platurile sfinte,
Ca pânea milostivă să ne-ajungă.*

*Totag de drum vom face din iubire,
Sub scutul vecinicii vom fi frați,
Vom râde de gâlceavă 'ndepărtați;
Isus va fi al inimilor mire.*

*Când este-atâta dragoste în zări,
Și inimile's coapte de unire,
De ce s'arunce ura stăvilire,
Și piedeci păcătoase pe cărări?*

*Dece? Dece? Pe ceriu să proiectează,
In fulgere și tunete... Vedeți
Că sufletele's moarte 'ntre pereți,
Și 'și cer eșiri în larg ce 'nseninează.* —

I. B. Buteni

Despre călugărul Sofronie

Preotul *Paul Papp*, fost paroh al Beiușului și protopop al Meziadului, născut la 8 Noemvrie 1789 și mort la 5 Mai 1843, înmormântat sub altarul bisericii „din deal” dela Beiuș, — azi Catedrala Eparhiei de Oradea-Beiuș — a însemnat într'un carnet mai multe lucruri importante pentru istorici. Manuscrisul are format octav și e scris în românește cu caractere chirilice, și are și pagini scrise în ungurește. Cuprinde lista cărților din biblioteca sa, 42 de poezii religioase (colinzi, versuri de Paști, de Crăciun, de Anul Nou), câteva versuri erotice, și câteva poezii istorice, cari ne interesează mai de aproape: Legenda Brâncoveanului, Legenda Hotinului și Mișcarea lui Sofronie.

Manuscrisul a ajuns în posesiunea d-lui *Ioan Lupaș*. Domnia Sa a publicat în Anuarul Institutului de Istorie Națională (Vol. V, p. 460—462), Legenda lui Brâncoveanu și Legenda Hotinului, dar n'a publicat *Mișcarea lui Sofronie*. După ce a publicat d. Lupaș cele două cântece istorice pomenite, a dat manuscrisul unui student în istorie, ca să facă despre el teză de licență. D. *Titus L. Roșu* a studiat manuscrisul și l-a prezentat ca teză de licență cu titlul: Din trecutul familiei Papp de Poiana Blenchi 1678—1843. Cu o scurtă privire asupra începuturilor de

organizare cultural-bisericească a Românilor ortodocși din Beiuș. La pagina 53 reproduce poezia despre Mișcarea lui Sofronie, care, în manuscris, se află la pagina 47. Vom reproduce această *mărturie contimporană* despre nenorocita revoluție a lui Sofronie din Cioara, luptător fanatic împotriva Sfintei Uniri. — Iată-o:

*Ce poate fi de povestea aceasta
Și de vestea
Ce se-aude și se vede
Dintr'o vreme mai încoace
Ca 'ntru an 59
S'au aflat o lege nouă
Ca dragoste să risipească
Și pisma să se 'nmulțească.
Ca pace să nu mai fie
Numai vrajbă și urgie.
Mulți popi noul s'au ivit
Și nimic n'au isprăvit,
Numai bani ce-au adunat
Și din țară s'au luat
Lăsând pismă și urgie
Să le'fie de moșie.
Adevărul să nu-l crează
Numai pisma să o vază,
La 'nțelepți să nu se uite
Numai de nebuni s'asculte.
Că acum purcari propovăduiesc
Și multe minciuni vestesc.
Țara toată se sfădește
Și nimica isprăvește,*

care, în atâtea locuri, a știut deosebi glasul străinului, pe care l-a ocolit, de al fratelui căruia i-a dat ascultare de bună voie, înțelepțește, și nesilit de nimeni. Celea scrise de Grigore Maior „Propagandei” din Roma în 8 Iunie 1774: „Pe timpul acesta mai mult de 300 sate au îmbrățișat s. Unire, și în toate zilele, în chip admirabil, se întorc cu gloata la Unire”; și în 21 anuarie 1775: „Cu ocaziunea vizitațiunii canonice dela 10 August până la 10 Septembrie, pe Valea Someșului de către Ungaria s'au întors 40 de sate întregi, și astfel de prezent pot număra ca la 500 sate întoarse la Unire” (*Sematismul Arhidiecezan* pe a. 1900, p. 37—38), grăiesc mai convingător decât un car de tipărituri pline cu fraze umflate. Oricât ar improșca neuniții noștri legiuirea austro-ungară, aceea le-a fost mai de grabă stâlp decât găitan sugrumător. Factum, non fictum: În 1863 și 1864 nu mai puțin de 26 parohii bănățene române ortodoxe au trecut, după toate rânduielile legii, la S. Unire. Legea ungurească, din 1868, a trecerilor religioase, și mai ales interpretarea ce s'a dat artic. de lege XX din 1848, ca bisericile, cu tot ce le aparține, să rămână celor ce n'ar trece, chiar și dacă ar fi numai câțiva (cum se găsesc totdeauna), și șicanele la cari au fost supuși cei ce aveau să treacă, au zădărnicit acel gând binecuvântat. (*Sematismul Istoric al Diecezei Lugojului*, 1903. Pag. 93—94). — Las'că regimul antonescian, cu un om al Sibiului ortodox român la culte, știm că ne-a ținut tot așa partea nouă Românilor Uniți... De fealitatea organelor în drept să execute întocmai, și fără jignirea vre-unei părți, litera legii, când a fost să se facă, în era „dominanței” ortodoxe române, trecerea la uniți, nici nu mai vorbim. De altfel la ce, și cu cine am și vorbi?

6. Ni se aruncă în față, din partea d. N. Gorun, delicatul epitet ornant de *simbriași în sânul neamului*. Nu-i pentru prima dată că-l auzim. Și, sigur, că nici pentru ultima dată. Așa că nu ne surprinde. Cum nu m'au surprins pe mine năbădăile unei maice preotese române ortodoxe din Cadriater, care m'a turtit cu revelația că: „Popa Lucaciu a fost un ticălos vândut Ungurilor”. De câte ori nu

s'a strigat preoților „uniați” că s' dați toți bine cu Ungurii! De minune-i numai faptul că preoțimea ungurească, mai ales cea catolică, e convinsă chiar de contrarul. Păr. franciscan *Fortunat Boros* îi scrie, în 22 Febr. 1924, Provincialului său: „Tocmai preoții greco-catolici sunt cei mai mari dușmani ai școalelor noastre, din singura cauză că catolicii de rit latin sunt unguri”. (*O. Ghibu*: *Ordinul Franciscanilor Conventuali* I. 176). Și guvernele ungurești de odinioară cugetau tot așa. Și purcedeau în consecință, preferindu-ne pe ortodocși. Ceeace practic, în faptă, s'a tradus așa: Preoții ortodocși au început a primi lefuri dela Stat în urma legii XIV din 1898, iar cei uniți în urma legii XIII din 1909. (*Z. Păclisanu*, în „*Revista Fundațiilor Regale*” 1934). — Și multe am mai avea de zis și aici. Rămână însă ne zise. Pomenim doar „rezistența” ortodoxă de care pe drept cuvânt se indigna *Biserica și Școala* din Arad (15 XII. 40): O seamă de parohii române ortodoxe aparținând Aradului deși, în urma delimitării frontierelor din 1920, rămăseseră în Ungaria, (Darvas, M. Peterd, Jaca, Veherd, Apateu, Săcal, R. Cristur, Bichiș, B. Ciaba, Micherechiu, Giula, oraș; Giula târgușor) cu preoții în frunte (12 la număr), s'au declarat, cu începere dela 1 August 1940, „parohii maghiare” — și au introdus slujba dumnezească și predica în limba ungurească.

7. Că ai noștri n'au sărit în cap vlădicilor „papistași”? — Dar când ne-au molestat cu opoziția lor în sărăcia noastră, și când ne-au jignit? Primatele de Strigoniu, Card. Kollonich, caștigă loc lui Ion Giurgiu-Pataki în „*Hungaricum Germanicum*” din Roma, și isbutește să câștige trei burse pentru Românii uniți ce vor studia teologia la Tyrnavia lui Nicolaus Olahus („*Bozogăe*: Despre cunoștințele teologice etc. pag. XXXVI). Asta chiar la începuturile Sf. Uniri. Și alții, vlădici, cardinali, Papi — de ex. în veci neuitatul Maecenas al nostru, *Pius XI* — ne-au încărcat cu daruri spirituale și materiale. E *servilism* să fim respectuoși față cu așa ierarhi? În schimb cu ce ne-am ales dela înaltele fețe bisericești ortodoxe străine? Vorba lui *Iorga*: „Patriarhi, episcopi, mitropoliți, mâncau la noi, ba întâmplător se și îngropau la noi, dar

ce ne dădeau nouă? Un prestigiu Domnilor și când Domnii aceștia au început a fi așa de puțin ca Domnii Fanarioți, n'au putut da nici atâta. Până ce, dela o bucată de vreme, Fanarioții erau așa de săraci, încât nu s'au mai înădit la noi”. (Concepția Românească a Ortodoxiei, pag. 26). În Ardeal s'au ostenit vlădicul ortodox *Petrovici* dela Arad la Halmaaj — ca să agite în contra lui Horia. Tot atunci vlădicul *Ghedeon Nichitici*, în Noemvrie 1784, însoția pe M. Brichenthal, indemnând pe Români să-l părăsească pe Horia (a dat și o pastorală, cu succes, în acest sens), iar în Decembrie era alături de colonelul Kray, înăbușitorul revoluției lui Horia, sporovăind pretutindenea împotriva celor trei răsculați. Lupta dintre Blăjeni și Mihăileni, care a decis soarta revoluției, s'a dat sub ochii lui Nichitici, după ce cu ceva mai înainte, în urma „apostoliei” aceluiaș ierarh, s'a împrăștiat mica oaste a lui Crișan. (*I. Mocanu*, în „*Farul Nou*”, Nr. 36 din 1935). — Incheiem și aici cătăstihul constatările.

8. *Chestia cu epitetele injurioase*. Se bagă de vină „Unirii” (Nr. 3—4) că „oamenii învățați” (cuvintele și ghilemelele sunt ale d. N. Gorun) dela Blaj îi umplu șase pagini „numai cu bârleli, cu epitete injurioase la adresa Bisericii ortodoxe române”. Vezi bine, cetitorii „*Telegrafului*” n'au „Unirea”, și neavând-o, cred ce li-se spune. Unii, totuși, din curiozitate, vor ceti-o. Și cetindu-o vor vedea dacă acele epitete puțin plăcute, de «*invățații*» dela Blaj sunt scrise, ori de oameni de seamă de-ai ortodoxiei române? Și chiar și cele ieșite din peana vreunui «*uniat*», în context au figura pe care o căpătă așa, smulse de acolo, și fluturate cu tâlc? — Ș'apoi: de Biserică, ori de *bisericiani* e acolo vorba? — Să fie siguri frații ortodocși că nu cu plăcere încredințăm hârtiei vorbe cari să amărăscă. Și nici nu suntem noi «*uniații*» așa slobozi la cuvânt de judecată împotriva ierarhilor lor — în sfârșit cele mai mari piédeci, deși ar putea fi și cei mai mari sprijinitori ai unirii Bisericilor românești — cum sunt chiar ortodocșii. Cari vor fi știind și ei ceva. Ca bună oară d. *G. Racoveanu*, abs. al facultății de teologie din București și distins mănuiitor al condeiului, care scrie în „*Glasul Monahilor*” (2. XII. 34) că: «*Năvala ardelenilor în episcopat a avut drept rezultat contabilizarea vieții duhului... Mirenizarea bisericii ortodoxe din țara veche e opera vlădicilor ardeleni... Păcatele vlădicilor din regat le au, pe toate, și vlădicii ardeleni. Mai rafinate, e drept. Și — din pricina istețimii — mai neispășite în viața de acum... Năvala ardelenilor în Biserică? Nesocotirea Duhului, batjocorirea celor sfinte, zărăfie, pustiire, secularizare și uscare — asta a însemnat*». — Un alt fiu de seamă al Bisericii Române Ortodoxe, d. *Sandu Tudor*, scrie și Dsa în «*Credința*» (29. XI. 34): „Din pricina luptei naționale, creștinismul ardelenesc a pierdut mult din duhul evlaviei, rămânând mai mult o socoteală politică decât una «*în afară de lumea aceasta*», una intimă și sufletească”. — Dar dacă-i așa, amărăciunea noastră i întemeiată, căci printr'asta se închid de netrecut drumurile spre întâlnirea și unirea într-o aceeaș credință. La asta să se fi gândit oare d. *O. Ghibu* când declară: „Am fost totdeauna convins că, dacă n'ar fi fost teologii, poporul român s'ar fi unit de mult”. (Unitatea religioasă a Românilor. Beiuș, 1931 Pag. 64).

9. Decât: Est modus in rebus. Sunt și *mireni* luminați pe cari îi poate folosi Dumnezeu de unelte într-o împlinirea acestui măreț fapt bun. „Noi credem — zice d. *Stimon Mehedinți*, și credem și noi preoții ca Dsa — că un mănunchiu de buni Români, și tot așa

*Minciuna se tot lățește
Și fara se burzulește.
Fac judecăți și soboară
Ca popii să și-i omoară.
Sfințenia o călcară
Și-și făcură lor ocară.
Câte tot se sfătuiră
Și nimic nu isprăvișă.
Când fu vremea rânduită
Se sculă mare ispită,
Ispită rea și blestemată
Ca pre toți popii să-l bată.
Că să vesti Sofron nebun.
Intr'un an la porci umblă
Și dascălie învâță.
Foarte rău și înșelător
De suflete pierzător.
In călușer au umblat
Și pentru o lână n'au jucat.
Din Cioara este de loc
Om rău și fără noroc.
Ba noroc are frumos
S'au strâns lui și dă sălaş,
Dă sălaş de vecie
Ca să fie pe ce lume.
Tată-so au fost purcar
El s'au făcut rău tâlhar.
Din Cioara s'au ridicat
Și creștini au înșelat.
La chip este rătăngios
La față fără folos.*

*La păr negru 'ntunecat
Și la gură rău gimbat.
La dinți mare și colțat
La ochi negri și holbat.
La nas lung și tupilat
La inimă-i porc blăstămat.
La barbă e rătăngios
Și la gură mincinos.
Musteață neagră și rărită
De ghegeneriul scopită.
La față e smolit
La mață e negru 'ndrăclit.
Are șireată cătătură
Și-i puțin larg de gură.
Din Cioara s'au ridicat
Țara toată au înșălat
Pre oameni cu înșălat,
Jurând lor pă barbă
Că le va fi de treabă,
Să taie barba cu os
Că le va fi de folos.*

Așa vorbește poporul despre călugărul Sofronie. Dacă un preot ortodox din secolul al XIX-lea nu s'a sfiit să-și noteze aceste versuri, de ce s'a sfiit unul din secolul al XX-lea să le publice? Poate ca să nu contrazică teoria că Sofronie trebuie pus între sfinți și mucenici...

Iosif E. Naghiu

de buni creștini, vor putea găsi punctele de contact pe care să întemeiem unirea completă... Cei pătrunși de înalta valoare a creștinismului, și cunoscători ai tradiției noastre multisekulare, vor putea spune în chestia unirii un cuvânt pe care, în ultima instanță, să-l poată primi și clericii, fără dispută, fără „capitis diminutio” din nici o parte...” (Convorbiri Literare, Febr. 1924). Momentul — cel puțin cel politic — cum observă d. Dr. R. Bollă („România Nouă” 5 I. 45), nici când n'a fost mai prielnic pentru reunire ca acum. Să ne deschidem deci ochii, să trecem peste deșertăciuni păgubitoare, să ne arătăm a fi la înălțimea acelor pentru cari Iorga, spre sfârșitul vieții sale, în lumina unor convingeri la cari s'a oprit după multă cumpănire, n'avea decât cuvintele omagiale: „Cuminții oameni cari au iscălit cele patru puncte în Ardeal...” (Conceptia Rom. a Ortodoxiei, pag. 3). — De ce să mai zăbovim întru a le urma pilda?

10. Din gura pruncilor — firește că fără să-și dea ei seama despre aceasta — Părintele luminilor își săvârșește deatâteaori laudă, iar noi putem culege aleasă învățătură. Cum lămurit arată și ceea ce voiu povesti numai-decât: Stăteam de vorbă cu unul din cumeții mei, și între noi, la masă, era și odrasla oacheșă și dolofană a cumătrului, picul despre care am mai adus odată vorba la acest loc. Deastădată era cufundat în gânduri grave: voia să pătrundă în tainele unei jucării, care rezista din toate încheieturile. Cândva se deschide ușa bucătăriei: „Nelucu mamii, vino 'ncoace!”. Dânsul: Nimic. Iși vede de treabă. — „N'auzi, mă creștine?”. Voinicul: N'aude, na vede, na greul Pământului. Căci jucăria se ținea strașnic. — „Tăvariș ciolovec Ivanușca, idi sudal”. (Prinsese și el cuvintele acestea de „distincție” de la nen'so — cu un lat de palmă mai răsărit decât el — și de la surioare. Și chiar le schimbase cu ofițeri ruși când au dat și pela ai săi în treacăt, toamna trecută. Mai mult: a avut „schimb de vorbe,” cu pomenitele „tisturi”, de la înăjime: de la înălțimea brațelor maică-sa. Asta nu pentru că i-ar fi fost frică, ci numai iac'ășa, ca să poată vo: bi... mai de la gură la gură, ca un om „male” ce este). Asta l-a nimerit unde trebuia. Lasă nițel din ochi sfidarea de tinichea, întoarce spre maică-sa fața-i bucalată cu luceferii ei de păcură, și cu gravitate churchilliană, răspunde cuvânt: „Lasă-mă până vreau io!”. Și și-a închinat mai departe toată luarea aminte „problemei mari” ce-l pasiona la culme. — Așa fac și copiii bătrâni cu glasul chemător al lui Dumnezeu pe calea conștiinței: o vreme nici că se sinchisesse de el, iar după aceea își iau răgaz până... vor vrea ei. Într'aceea vremea trece, fel de fel de probleme îi năpădesc și-i încătușează, iar părțile desbinării stă fatidic între frați. — Să ne rugăm Domnului să-l scufunde cât mai curând! Vezi bine că după ce mai întâiu ne-a muiat voințele îndărătnice.

„Fără interpreți”. Așa spune „Asociația Generală a Clerului Ortodox din România” că vrea să vorbească acum preoțimea Bisericii surori. Nu ne amestecăm în treburile fraților. De aceea, la acest loc, facem doar atât că reținem, dintr'un Cuvânt-program al pomenitei Asociații, publicat și în România Nouă (6. II. 45), câteva din dorințele ei, aduse la cunoștință publică. — Pe plan general-bisericesc, preoțimea ortodoxă română dorește și cere:

„1. Reunirea celor două Biserici românești într'o singură Biserică, națională-românească, autonomă și autocefală, sub conducerea Sf. Sinod din Capitala țării, menținând

raporturi de creștinească și pacinică conviețuire cu toate Bisericile creștine, atât din răsărit cât și din apus.

2. Constatând, că încă nu s'au reluat legăturile canonice firești între Biserica noastră și între Biserica Ortodoxă Rusă, socotește și cere ca absolut necesară, reluarea grabnică a acestor legături, pe cari le impune atât necesitatea unor bune raporturi de vecinătate cu Uniunea Sovietică prietenă, cât mai ales dogma credinței și doctrina canonică ortodoxă.

4. O seamă de revizui și reforme realiste în sânul Bisericii, pentru a se pune capăt stărilor anacronice, și pentru a se deschide Bisericii orizonturi noi spre lumea nouă.

6. Curmarea despotismului ierarhic, acolo unde se practică, și a tuturor anexelor lui primejdioase, ca simonia, nepotismul, etc. Distanța exagerată între ierarhie și preoțime, trebuie redusă la raporturi firești, în spirit creștin-democratic.”

Ca revendicări profesionale, aceeași Asociație formulează și cere:

„1. Constituirea unei „Asociații Generale a Clerului Ortodox din România”, ca asociație profesională, având ca membri pe toți preoții ortodocși din țară, cu drepturi și obligații egale pentru toți. Organizarea urmează să se facă în chip democratic, pe baza prin-

cipului electiv și a celui reprezentativ. — Aceasta este, cea dintâi și cea mai importantă, dorință și revendicare profesională a întregii preoții.

2. Organizarea unitară și cât mai realistă, a întregului învățământ teologic.

3. Revenirea la sistemul prevăzut de Legea și Statutul din 1925, în ce privește judecata bisericească. Adică, reînființarea Consistoriilor Spirituale, ca instanțe de judecată bisericească pentru întreaga preoțime din țară.

4. Reglementarea unitară, pe principii democratice, a sistemului de numire și de avansare în funcțiuni bisericești, după criterii precise și obiective.

5. Pensionarea tuturor gradelor clerului la vârsta de 70 de ani, deci și a ierarhilor.

6. Libera circulație a valorilor între eparhii.

7. Organizarea unei asistențe sociale a clerului și a celorlalți funcționari bisericești, precum și organizarea fondului de asigurare pentru caz de moarte a acestora.

8. Incuviințarea căsătoriei a doua, pentru preoții și diaconii rămași văduvi prin decesul soțiilor, precum și pentru acei preoți și diaconi, cari divorțează pentru adulter”. Ș. a.

Dificultăți tradiționale

Intr'un articol anterior publicat în acest loc (Nr. 5—6, 1945) arătam pozițiile autentice pe care le apără fiecare din cele două biserici românești. Poziția Bisericii Unite este îndeobște cunoscută. Ea nu vede nici o piedecă serioasă în calea Unirii Bisericii ortodoxe. Dimpotrivă, arătam în studiul amintit, că: toate ne îndeamnă la Unire: motivele raționale, supranaturale, dogmatice și motivele naturale, ca origine comună, același rit, limbă, istorie etc., iar ceea ce împiedecă Unirea sunt scorrituri antidogmatice, de proveniență străină, atât față de creștinismul nostru roman, cât și față de sufletul neamului nostru românesc. Aceste invenții desbinătoare sunt respinse din partea adevăratei credințe ortodoxe, deși printr'o inconsecvență dureroasă, preoțimea ortodoxă le menține și alimentează cu stăruință.

Biserica ortodoxă cere ca să se reunească Biserica Unită. Invitația merită considerație. Însă, mai întâi, o lămurire și apoi o întrebare. Biserica Unită, se știe, împreună cu cea ortodoxă de azi, au fost la început unite în credința Romei. Prin Bulgari ne-am desunit, desbinat de Roma. Așa am stat până la 1700, când ne-am reunit cu Roma. Prin Sârbi, Calvinii și Grecii, o parte din noi s'au desunit: noi însă am rămas uniți. Biserica Unită este deci Unită; biserica ortodoxă este desunită sau neunită. Unirea bisericii unite ar însemna în realitate desunire, neunire sau desbinare față de obârșie. Aceasta, deoparte. De altă parte, cu cine să se unească Biserica Unită? Cu biserica ortodoxă. Însă biserica ortodoxă este ea însăși neunită, astfel unirea Bisericii Unite cu biserica ortodoxă ar însemna: O unire în neunire, o și mai mare neunire.

Mulți vor obiecționa, spunând că totuși aceasta ar fi unire. E adevărat că ar fi o unire, însă o unire a lor două biserici întrucât sunt românești și nu întrucât sunt creștinești; ceea ce le-ar uni ar fi adevărul românesc și nu adevărul religios, și fiindcă e vorba de unirea religioasă și nu de cea națională, fiindcă aceasta e perfectă între cele două biserici, de aceea scoțul vizat n'ar fi atins.

Spuneam că unindu se Biserica Unită cu biserica neunită, în realitate nu s'ar ajunge la unirea în adevărul religios, ci numai la o unire pe plan național, ceea ce e de prisos; fiindcă atunci adevărul religios ar fi părăsit chiar și de către cei ce l-au avut. Or, credem că nimeni nu dorește o unire în greșală sau o părăsire a adevărului divin numai așa din capriciu, fără să obții în schimbul acestui imens sacrificiu nici macar un bine vremelnic ne cum veșnic. Deci, neunirea Bisericii unite, ar fi nu numai nelogică și antidogmatică, ci, fiind împreună cu crima asasinării Adevărului, pe lângă inutilitatea ei vremelnică, ar primejdi mântuirea veșnică a întregului neam românesc.

Dar de ce nu se unește biserica neunită? Pe lângă dificultățile amintite, ea mai are și dificultăți „tradiționale”.

Sub aceste nu înțelegem dificultăți care ar isvorî din Sfânta tradiție ortodoxă, fiindcă tradiția ortodoxă autentică este una cu cea catolică, apoi fiind vorba de coloritul ritual românesc al acestei tradiții, acesta este egal cu al Bisericii Unite. Sub dificultăți tradiționale înțelegem aci încetățenirea în ortodoxism a unor obiceiuri, moravuri, porunci potrivnice iubirii creștinești; o atitudine de viață practică, născută fie din ignoranță, fie din falsă sau pătimașă prezentare a catolicismului.

Veacuri dearându grecismul și bizantinismul nu ne-a învățat altceva decât se urim Apusul catolic și pe Papa. Catolicismul a fost prezentat bunelor suflete ortodoxe, ca o supremă intrupare a monstruoșității, a abjecției și a ereziei. Ura aceasta n'a putut vedea nimic bun în catolicism. Ea a dus până acolo pe cei orbiți de ea, încât a fost legiferată ca articol de credință? În colecția de legi bisericești numită *Pidalion*. Doar aici ne este dat să cetim grozăviile ca aceste: „Din aceea că întru atât urim pe Latini, se vede că sunt eretici”.

Această ură din nenorocire a fost picurată în cursul vremii și în sufletul neamului românesc. În școale nu se amintesc decât deosebirile dintre noi, dar nu se vorbește de

loc de ceea ce ne unește. Chiar adevărurile de credință pe care le avem comune — pentru a mări prăpastia, sunt fals prezentate și ridiculizate. Intr-o lumină mult mai favorabilă sunt prezentate ereziile protestante și anglicane, cu care ortodoxia ca și catolicismul n'are nimic comun. Clerul superior n'a putut învăța în institutele protestante unde și-a făcut educația decât ura lui Luther față de catolici. — Rezultatul îl putem astăzi cu ușurință ceti în atitudinea pe care o are o mare parte din clerul și credincioșii ortodocși față de catolici, despre care nici nu vor să audă; iar când totuși vorbesc despre el, debitează exact placa și clișeu fals pe care le-au memorizat dela protestanți și greci.

Aceasta fiind situația actuală, natural, ideea unirii cu Roma, chiar dacă printr-o minune dumnezeiască ar fi acceptată de tot clerul ortodox, ar fi privită cu neîncredere de credincioșii obișnuiți cu altă melodie. Din această cauză credem *absolut necesară mai întâi o prezentare adevărată a adevărului catolic, o familiarizare a credincioșilor cu adevăratul chip al catolicismului.*

E necesar să li-se spună adevărul, că Papa nu e nici Dumnezeu, dar nici Antichrist — cum li s'a spus de atâtea ori; ci e un Părinte, un Preot, care însă pe pământ ține locul apostolului Petru, precum ceilalți episcopi țin locul celorlalți Apostoli; că Papa nu e ungar, deci nu e dușmanul neamului nostru; nu e nici neamț, nu e chiar nici italian; el n'are nație: el este Părintele tuturor neamurilor.

Colosului de ură pe care dușmanii neamului nostru ni l-au strecurat în suflete față de Roma, va trebui să i se opună un potop de dragoste creștină, incandescentă, care să o mistuie. După această purificare a Duhului Sfânt, se va putea intona preludiul Unirii.

Toate convertirile din ultimele veacuri se îndreaptă spre Roma. Oare nu-i și acesta un semn al adevărului? Englezii, Americanii, Germanii — ba chiar și o seamă de fruntași români, au primit — credința romană. O statistică recentă arată că în Anglia, în câțiva ani s'au convertit: 600 membri ai clerului; 82 senatori, 450 nobili și cavaleri; 300 ofițeri din armata teritorială și 63 din marină. Dintre profesorii Univ. din Oxford, Cambridge, Durham — 1000 au primit credința catolică. Dintre ei 600 s'au preoțit, iar 100 au intrat la iezuiți. Și printre ei sunt nume: Wiseman, Newman, Baker, Manning, Benson. În Statele-Unite la începutul v. XIX se găsea un episcop misionar, cu 30.000 credincioși; la începutul veacului nostru se găseau 100 episcopi cu 15.000.000 catolici. Între 1916—1918 s'au convertit 3 milioane. Astăzi sunt 20 mil., 16 arhiepiscopi, 93 episcopi, 4 cardinali și 21.650 preoți. Aci vorbește Duhul Sfânt în cifre. (*Documentation Catholique*, Nr. 260—1924, p. 675; *The Antidote*, Peekokill, July, 1924, p. 179).

Biserica ortodoxă va avea față de viitorul incert care se proiectează la orizontul neamului, o răspundere catastrofală. Salvarea credinței creștine și salvarea neamului, pe care cu toții o avem în suflet, unde o vede asigurată, dacă nu în alipirea față de Roma? *Sapientii sat!*

Unirea ar constitui unicul eveniment de proporții imense în viața neamului. Ecurile lui ar străbate însă constelațiile cerului. *Adu-narea marelui regăstri și înfrățiri în Hristos a întregului cler românesc* — iată subimul, grandiosul intrupat.

2) După primirea în Biserică ar urma numirea a lor doi cardinali români, din clerul celor două biserici, cari la rândul lor — de pe un singur tablou al întregului cler — prin

sortii, între grade egale, ar alege pe toți chierarii și consilierii.

Dumnezeu va înfăptui Unirea, dacă oamenii vor avea bunăvoință și dragoste între sine. Pentru aceasta e necesar să se pregătească sufletește; să-și examineze amănunțit conștiința. E de lipsă să se întrebe și să răspundă la întrebarea: *Pentru ce să nu ne unim? Care sunt motivele care mă împiedecă pe mine să mă unesc?* Interesele lui Dumnezeu, ale mântuirii sufletului meu? ale neamului, ori poate interesele mele mărunte? Poate *mândria*? Da, mândria omenească, multe nenorociri a adus în lume și multe prietenii a distrus. Schisma răsăriteană s'a născut și se menține din cauza mândriei. O spune prof. rus *N. Glubokovskiy*: *„Schisma bisericească s'a născut din neînțelegeri omenești și se susține din încăpăținare a omenească”* (*Slavorum litterae theologicae*, Pragae, fasc. I. p. 33 la Dr. *V. Suciu*, Teol. Dogm. fund. ed. II vol. II. p. 542).

Și în problema Unirii bisericilor, ca și în alte probleme de mai mică importanță și de altă natură, oamenii nu pot să părăsească felul de a gândi necreștinesc. Și aci tonul discuțiilor, și mai cu seamă efectul vizat este pus în funcție de biruința preopinentului. Și aci vor să vadă — întocmai ca pe câmpul de luptă — învinși și învingători. Astfel pusă problemă, tragic de fals și dureros, nici una din cele două biserici nu renunță la ambiția de a ieși biruitoare, triumfând asupra celeilalte. Cu astfel de mentalitate nici nu se poate pune în discuție Unirea. *Adesiunea la adevăr, acceptarea lui sinceră, este totdeauna biruință, și încă mare biruință*; însă fiindcă acolo unde există biruință, există și înfrângere, biruința adevărului este înfrângerea greșelii, a minciunii și a patimilor; dar nu a oamenilor.

Darul și binecuvântarea lui Dumnezeu vine din smerenie. Fraților, să împlinim cererea lui Hristos, Dumnezeuul nostru, *să fim una*, pe cum unul este Dumnezeu, unul este sufletul nostru și unul este neamul nostru românesc. Amin.

Ioan Miclea

Un Român ortodox despre ortodoxia românească. Avem la acest loc, în vedere pe d. *Emil Cioran* care, în lucrarea sa, la care s'a oprit, cu stimă, destulă lume: *Schimbararea la față a României* (ed. „Vremea”) se ocupă, între altele, și cu ortodoxia română, despre care se declară convins că „n'a fost niciodată dinamică”, fiind, însă totdeauna națională (sigur că nu din motive de natură teologică), apoi continuă (pag. 76—77):

[...] Destinul ortodoxiei noastre are toate caracterele destinului României. Astfel se explică de ce a participat ea la aproape toate formele de naționalism și de ce ea nu poate fi decât naționalistă. Este, însă, îndoelnic că forțele ei, că sărmanele ei resurse, ar putea-o ajuta să dinamizeze o Românie, crescută dintr-o viziune modernă și grandioasă. Ea nu este atât de puternică încât, opunând rezistență, să devină reacționară; este, însă destul de slabă pentru a deveni un anacronism.

Ortodoxia ne-a ținut de cald în decursul secolelor de așteptare subterană. De mult și-a pierdut din căldură și, dacă azi e domoală, mâine va fi neutră sau rece. În afară de faptul că nici o formă a spiritului nu reușește să-și mențină valorile atașate — o lungă durată — de un fond sufletesc, și acestea se cristalizează autonom, constituind o lume derădăcinată și moartă, există pentru deficiențele ortodoxiei, explicația religiozității noastre aproximative. În România sunt mulți oameni cari cred în Dumnezeu; în trecutul nostru

cred că n'a fost nimeni să se îndoiască. Numai că religiozitatea românească este minoră, nepasionată, și mai cu seamă, neagresivă...

[...] Ortodoxia noastră este circumstanțială, atenuată și neprimejdioasă. Stilul nostru religios este labil și gelatinos. Neavând nimic iruptiv, el nu mai poate constitui o intervenție în destinul nostru. În viitor, ortodoxia se va târâi după România. N'am avut un destin religios dramatic. Este chiar bine să fii ortodox. Nae Ionescu spunea odată că neamul românesc se odihnește în ortodoxie. Oare nu se odihnește mai repede ortodoxia în el?

Creștinismul nostru e pastoral și, într'un anumit sens, neistoric. El se desfășură, ce e drept, pe un plan colectiv; dar nu stimulează și nu determină un sens ascendent al comunității. N'are nimic gotic religiozitatea autohtonă. În ea predomină cenușii picturii bizantine; sufletul nostru religios se îmbracă în culori afumate. Dacă am fi fost cu adevărat niște credincioși activi, trebuia să fim astăzi mult mai departe în mersul nostru în lume."

Colțul AGRU-lui

Fapte bune în Ineu. Pentru ca și răniții de războiu români, ruși, unguri și nemți, aflători în spitalul comunal din Ineu (jud. Arad) să se bucure de sfintele sărbători ale Nașterii lui Hristos, care aduce, cu toate vitregiile timpurilor prin care trecem, și mari bucurii, *Reuniunea Mariană a Femeilor Române-Unite* din loc, la sugestiile Doamnei prezidente *Mărioara Dr. Iuonaș*, desigur condusă de creștinescul gând de a ajuta pe cei neputincioși și departe de cei dragi ai lor, a dat o masă copioasă celor 180 răniți din spital, constând din mai multe feluri. E de remarcat că fierberea bucatelor s'a făcut de către înseși membrele Reuniunii, cari n'au pregetat apoi oboșala de a le servi în persoană răniților.

Mare a fost bucuria ostașilor văzând că Biserica, prin asociațiile ei, ca întotdeauna, și de data aceasta, vine ca pe lângă cuvintele pline de mângâiere, să le pună la dispoziție și cele necesare trupului. Au mulțumit apoi D-nei Prezidente și Părintelui *Dr. Nicolae Armeanu*, prin mai marii spitalului, care îi îngrijesc cu atâta devotament, printre care amintim pe d. *Dr. Marin Fodor*, care a cinstit Reuniunii cu această ocazie, pentru a fi distribuit răniților, 20 litri vin. Masa toată a costat la peste 20.000 lei.

Tot la Crăciun, Reuniunea a mai distribuit și copiilor săraci și merituosi dela Școala Primară din loc revizite școlare în valoare de 4000 lei, iar d-na Președintă, pe propriile-i spese, le-a dăruit coșulețe cu bomboane și prăjituri. — Mulțumită se cuvine Celui de Sus, iar celor ce au dăruit și s'au oboșit, răsplată cerească însutită (*Janus*)

Dela Beiuș. În preajma sărb. Crăciunului, Păr. *Dr. Iuliu Hirțea*, secretarul episcopiei române unite de Oradea-Beiuș, a avut fericita idee de a pregăti credincioșii numeroși din orașul nostru la acest mare praznic prin conferințele-predici pe care le-a ținut în catedrală. — Cu această ocaziune a desbătut următoarele teme: în 2 Dec. Dumnezeu în conștiința omnirii, în 6 Dec. Milostenia creștină, în 10 Dec. Dreptatea, în 17 Dec. Demnitatea omului, în 24 Dec. Creștinism social, 25 Dec. Spre o nouă viață. — De sine se înțelege că au luat parte la ele multă lume și au ascultat aceste conferințe desbătute, pe lângă aspectul lor religios, mai ales din punct de vedere social. — În ziua de 31 Dec. a luat ființă în orașul nostru *Reuniunea Tinerelor unite*. — Ideea este dintre cele mai fericite și a fost concepută de ilustra Doamnă Eliza Dr. Pavel, prezidenta U. M. F. R. U.-lui. — Prezidentă a fost aleasă Dna Flavia Bologan, spiritual fiind Pr. St. Berinde. — În 2 Ianuarie 1945 în capela Internatului unite de fete s'a desfășurat o ceremonie înălțătoare. — Cu această ocaziune a avut loc *învesmântarea întru călugărițe* a două surori: Virginia și Inocenția. — Actul solemn l-a săvârșit neobositul părinte canonic *Dr. C. Tămătanu*, vicarul episcopiei unite de Oradea-Beiuș și a luat parte la el multă lume din acest oraș de veche cultură

românească. — Octava de rugăciuni pentru unirea creștinilor s'a ținut în catedrala noastră între 18—25 Ianuarie. A luat parte mult popor cu tineretul școlar dela S. Vulcan. In fiecare seară s'a săvârșit Bindecuvântarea euharistică împreună cu predică pe care le-a ținut Dr. V. Hetco, protopop. — In 4 Februarie c., s'a ținut tot în aceeași biserică, *adunarea terțiarilor Franciscani*, cu care ocaziune a conferențiat Pr. Nicolae Cristea despre râvna pentru desăvârșirea creștinească. — Se observă, că în parohia aceasta e pe zi ce merge un dor cât mai ferbinte de trăi cât mai intens viața creștinească, din partea celor ce s'au grupat în acest cîn. — Pentru toate lăudat să fie numele lui Isus. (Nicu Cristea).

Știri mărunte

Sf. Părinte s'a făcut iarăși bine. După o știre radiofonică, starea sănătății Vicarului lui Hristos, e înafară de orice îngrijorare. Alaltăieri Suveranul Pontif a primit în audiență de peste o jumătate de oră pe ambasadorul de pe lângă Vatican al Germaniei.

Demisia guvernului. Generalul adjutant, d. Nic. Rădescu, a prezintat Maj. Sale Regelui demisia Cabinetului. Demisia fiind primită, înfăiu a fost însărcinat cu formarea noului guvern d. Barbu Știrbey, apoi d. Petre Groza, cunoscutul președinte al „Frontului Plugarilor”. — Ce va fi, se va vedea.

Aniversarea Armatei Roșii. In 23 Februarie s'au împlinit 27 de ani dela organizarea Armatei Roșii, după strivirea celei țariste. Momentul acesta istoric a fost comemorat sărbătorite și la noi prin arborare de drapele, cuvântări și serbări ocazionale.

Locale. Mâne, Dumineca Fiului răscălit, va predica în catedrală pâr. Dr. Alex. Todea, prof. de religie.

— La inițiativa Corului Catedralei, Dumineca trecută s'a slujit un *parastas* pentru Nicu Gherman, fost membru valoros al acestui cor și precum se știe, asasinat în chip barbar. Actul sfânt l-a săvârșit pâr. Ion Moldovanu canonic mitropolitan (pe vremuri profesor de religie al celui mort de moarte silnică), în sobor de preoți.

Date îmbucurătoare. Parohia noastră „Sf. Vasile” din Sibiu II, (paroh pâr. Pompeiu Onofreiu) are de ce să se bucure întru Domnul. Bilanțul anului 1944: *cuminecări*: 12.529 (2234 bărbați, 10.295 femei); *sf. liturghii* slujite: 673; *vecernii*: 38; *maslari*: 16; *sfestanii*: 12; *paraclise*: 57; *alte slujbe*: 218; *ore de cateheză*: 246; *nașteri*: 40 (22 băieți, 18 fetițe); *căsătorii*: 12; *înmormântări*: 22 (bărbați 15, femei 7). La fondul săracilor au intrat 136.371 Lei; au ieșit: 59.123 Lei. Pentru vinul necesar la sf. liturghie s'a încasat 3400 Lei, s'a cheltuit 3315 Lei. Pentru lipsurile Mitropoliei blăjene s'au colectat 91.907 Lei. Cu discul s'au adunat 266.257 Lei; *colectă benevolă*: 60.050 Lei; dela Primărie s'a primit: 24.982 Lei; *interes capitalizate*: 3100 Lei. Fondul de edificare al bisericii dispune de 1.529.311 Lei. Colectă la ușa bisericii: 73.379 Lei. *Alte sume* dela credincioși: 198.040 Lei. Totul *benevol*. — Lăudat să fie Domnul pentru toate!

Școală potrivită vremilor de-acum. Avem la Cluj un impunător Institut al Congregației noastre de Surori, cu Internat și felurite Școli pentru Fete. Așa, funcționează în acest institut un *Curs Normal de Gospodărie*, la care pot intra: bacalaureate, absolvente ale Școlii Urbane de Gospodărie, cu anul de practică

împlinit. Absolventele acestui Curs Normal de Gospodărie pot fi apoi: profesoare-maestre de gospodărie, profesoare de gospodărie, ori profesoare de științele menajului. Merită, prin urmare, această școală, toată atenția. — Persoanelor interesate să li-să atragă luarea aminte asupra ei.

Reuniunea Meseriașilor și Comercianților români din Blaj

Convocare

Domnii membri ai „Reuniunii Meseriașilor și Comercianților români din Blaj” se convoacă prin aceasta la **ADUNARE GENERALĂ**, care se va ține Duminecă, 11 Martie 1945, orele 3 d. m., în localul Reuniunii, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării și designarea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul casierului.
4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor de sub 2 și 3.
5. Raportul comisiunilor de sub 4.
6. Alegerea comitetului.
7. Eventuale propuneri*).

Blaj, din ședința comitetului ținută la 18 II. 1945.

Pompeiu Bârlea
președinte

Ioan Moldovanu
p. secretar

*) In sensul art. 14 lit. d. din statute, propunerile se vor trimite Comitetului cu cel puțin trei zile înainte de adunarea generală.

„ALBINA”, institut de credit și economii, Sibiu

PROSPECT DE EMISIUNE

In baza autorizării adunării generale extraordinare a acționarilor institutului de credit și de economii „ALBINA” Sibiu, ținută la 21 Martie 1942, și în conformitate cu art. 6 alin. II. din Statute, subsemnatul Consiliu de administrație deschide prin aceasta subscripție pentru o nouă emisiune de acțiuni, în scopul sporirii capitalului social dela Lei 150.000.000.— la Lei 250.000.000.—.

Noua emisiune se face în următoarele condițiuni:

1. Acționarii vechi au dreptul să opteze, cel mai târziu, până la data de 31 Martie 1945, pentru fiecare 3 acțiuni vechi a Lei 500.— câte două acțiuni noi;

2. Cursul de emisiune este de Lei 540.— de acțiune, din care se va trece: Lei 500 la capitalul social, Lei 40 pentru taxe, impozite și cheltuieli.

3. Prețul acțiunilor se va vărsa în 3 rate, și anume:

Lei 200 de acțiune la subscriere.
Lei 200 de acțiune până la 30 Iunie 1945.
Lei 140 de acțiuni până la 30 Sept. 1945.

4. Acțiunile neoptate de vechii acționari până la 31 Martie 1945, se vor pune la dispoziția vechilor acționari în proporție cu vechile acțiuni ce posedă, pe cursul arătat la punctul 2, adică Lei 540. Rata primă la acțiunile astfel distribuite se va plăti cel mai târziu până la 15 Mai 1945,

rata a doua până la 30 Iunie 1945, iar rata a treia până la 30 Septembrie 1945.

5. Acțiunile rămase nesemnate de vechii acționari, se vor putea distribui de către Consiliul de administrație și neacționarilor.

Prețul acțiunilor distribuite neacționarilor este de Lei 750 de acțiune, din care se va trece:

Lei 500 la capitalul social,
Lei 200 la fondul de rezervă,
Lei 50 pentru taxe, impozite și cheltuieli.

Prețul acestor acțiuni de Lei 750 se va vărsa în 3 rate egale, și anume:

Lei 250 de acțiune până cel mai târziu la 15 Mai 1945,

Lei 250 de acțiune până la 30 Iunie 1945.

Lei 250 de acțiune până la 30 Sept. 1945.

6. Acțiunile subscrise și achitate integral până la data de 31 Martie 1945, vor beneficia de dividendă începând cu anul de gestiune 1945.

7. Acționarii, cari nu vor achita integral prețul acțiunilor noi până la data

de 31 Martie 1945, vor beneficia după vărsămintele făcute de o dobândă de 5% pro rata temporis, iar acțiunile lor vor beneficia de dividendă începând cu anul de gestiune 1946.

Sumele vărsate sub titlul de cheltuieli nu beneficiază de dobândă.

Acționarii cu plăți întârziate vor avea să plătească o dobândă de întârziere de 9% după ratele restante.

8. Față de acționarii cari nu vor achita vărsămintele la termen, se vor aplica dispozițiunile art. 10 din Statute cu următorul continut:

„La emisiuni viitoare, pentru acționarii cari n'au achitat vreun vărsământ la termenul stabilit de Consiliul de administrație, se fixează, prin publicare, în conformitate cu art. 4, un nou termen de 45 zile. Dacă nici până la expirarea acestui termen nu se vor face vărsămintele cerute, atunci sumele plătite cad în folosul societății (fondul de rezervă), iar titlurile acțiunilor se anulează, și sub aceiași numeri se emit alte titluri. Anularea se publică.

Pentru vărsămintele, cari nu s'au făcut la termen, se plătesc dobânzi de întârziere, cu etalonul fixat prealabil de Consiliul de administrație.”

9. Pentru exercitarea dreptului de opțiune, acțiunile trebuie prezentate fără coala de cupoane.

10. Ca locuri de subscriere și vărsăminte se desemnează: Sediul Central din Sibiu și toate sucursalele: Brașov, București, Cluj, Lugoj, Mediaș, Tg.-Mureș, Târnăveni și Timișoara.

11. Pentru subscriere la noua emisiune se va folosi declarațiunea anexată acestui prospect.

Sibiu, 12 Februarie 1945.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE